

BÊ KHỔ

Vũ Quý Hào

Khóa Kỹ Sư Công Chánh tốt nghiệp năm 1965 mới hơp mặt ngày 30-5-2015 tại Nam California để kỷ niệm 50 năm ngày ra trường. Nhìn bạn bè mà tôi giật mình: Thời gian thật là tàn nhẫn, nó đã làm cho anh em chúng tôi thay đổi một cách thảm hại: da nhăn, má hóp, tóc bạc, lưng còng! Khó mà nhận ra nhau!

Nhìn nhau mãi, tôi thấy người nào cũng vậy! Đồi đang đi xuống rõ ràng! Đồi là thế, không ai tránh khỏi! Tôi thâm tâm phục lời dạy của Đức Phật: “Đồi là bể khổ”

Cái nguy nhất của bệnh nhân là “Không biết rằng mình bị bệnh”

Cái khổ nhất của muôn loài là “Không biết rằng mình khổ”

Xin quý Ái Hữu (AH) hãy vô tư duyệt lại kiếp nhân sinh để xem chúng ta đang sướng hay đang khổ.

1. Mối sầu vạn cổ:

*“Ngũ hoa mã, thiên kim cừ
Hồi nhi tương xuất hoán mỹ tửu
Dữ ngã đồng tiêu vạn cổ sầu”*

nghĩa là:

Những con Ngựa năm hoa (Bốn chân và đuôi có màu trắng), Những con cừu (chiên) đáng giá ngàn vàng,

Hãy giục con cái đem bán cả hai mà đổi lấy rượu ngon

Để cùng với tôi (uống cho) tiêu tan mối sầu vạn kiếp

Con người vừa tài hoa, lại vừa hạnh phúc như Lý Thái Bạch, ngay trong lúc vui, rủ bạn uống rượu mà vẫn còn nhớ đến mối sầu thiên cổ! Theo ông thì uống rượu không phải là mua vui mà chỉ là một hy vọng mong manh “làm tiêu đi mối sầu thiên cổ: Sinh, lão, bệnh, tử! bốn mối sầu nào đã ám ảnh tất cả mọi người, mọi nơi và mọi thời đại!

Bên trời Âu, một vị thầy nổi tiếng là hiền triết cũng đã suy nghĩ kỹ lưỡng về kiếp người và ông đã nhận ra rằng ở cuối con đường vất vả của cuộc sống đầy đau khổ này có một điểm chung cho mọi người, cái điểm chung đó lại là một điều đáng buồn nhất trong mọi điều đáng buồn của kiếp nhân sinh: Chết

Cái chết đã đi theo và ám ảnh ông nhiều đến nỗi, khi dạy học trò về Tam Đoạn Luận, ông đã đưa ra một thí dụ rất thật, rất chắc mà đa số chúng ta đều đã học qua:

“Người phải chết, OSocrate là người, Socrate phải chết”

Cũng dùng Tam Đoạn Luận ấy mà áp dụng cho chúng ta thì giá trị của nó cũng rất chính xác, rất chân thật như sau:

“Người phải chết, Người đang đọc bài này là người, Người đang đọc bài này phải chết”

Quý AH có thấy một sơ hở nào trong lý luận nêu trên hay không?

Sau nhiều cố gắng, chiến đấu, chống đủ mọi thứ, để sống còn như: Cổ lột lòng mẹ, một cố gắng phi thường và đau đớn, bệnh tật thời thơ ấu, đi học, với những hãi hùng của roi mây, thi cử, với những âu lo là: đại đa số rớt (Trượt kỳ này anh đi trung sỹ, em ở nhà làm sở Mỹ nuôi con)... cho tới, cô vươn lên, để chiếm một địa vị tốt trong xã hội, với không biết bao nhiêu cạnh tranh, “mật ít ruồi nhiều”, con người sẽ nhắm mắt xuôi tay!.

Nguyễn Công Trứ, một kẻ sỹ hào hùng cũng đã từng than:

“Ôi đời người là thế ấy, Như bóng đèn, như mây nổi, như gió thổi như chiêm bao”!

Ngay cả vua Salomon, người may mắn nhất, thông minh nhất, (theo lịch sử Do Thái) thành công nhất cũng phải thổ lộ:

10. *Ta chẳng từ điều gì mắt mình ước ao, cũng chẳng cấm điều gì lòng mình ưa thích; vì lòng ta vui vẻ vì mọi công lao của ta; và đó là phần ta đã được trong mọi công lao ta.*

11. *Đoạn ta xem xét các công việc tay mình đã làm, và sự lao khổ mình đã chịu để làm nó; kia, mọi điều đó là sự hư không và theo luồng gió thổi, chẳng có ích lợi gì hết dưới mặt trời.*

(Trích kinh Thánh, sách Truyền Đạo 2:10-11).

Có nhiều người đã vượt lên cao hơn lớp bình dân và cho rằng sống “phải có danh gì với núi sông”, phải lưu danh muôn thuở, không phải bằng của cải, nhưng bằng những sản phẩm trí tuệ, công lao hữu ích cho nhân quần xã hội; Tuy nhiên cuối cùng, người trí thức nhất, thành công nhất, trong đám họ cũng phải thổ lộ:

14. *Người khôn ngoan có con mắt trong đầu mình, còn kẻ ngu muội bước đi trong tối tăm; dầu vậy, ta nhìn thấy hai đàng cùng gặp một số phận về sau.*

15. *Nên ta có nói trong lòng rằng: Sự xảy đến cho kẻ dại, sẽ xảy đến cho ta cũng vậy; vậy, ta có nhiều khôn ngoan như thế mà làm chi? Ta lại nói trong lòng rằng: Điều đó là một sự hư không nữa.”*

(Truyền Đạo 2:14-15).

-Đức Phật đã thấy rõ “đời là bể **khổ**” nên đã dạy:

“Nếu nước biển chỉ có một vị “mặn”, thì, đạo của ta cũng chỉ có một mục đích: “Giải thoát”!

Có điều lạ, là muôn loài, kể cả loài người, đang bị đầy ải khổ sở mà lại không biết rằng mình bị “khổ”! Thật chẳng khác nào người đang bị bệnh (ốm) mà lại không biết là mình bệnh! Do đó, Đức Thế Tôn đã phải mất nhiều năm đi nhiều nơi để giảng cho người ta biết rằng người ta đang “Khổ”. Đề tài số một của Đức Như Lai là “Khổ Đề”;

Theo sách Tân Ước của Cơ Đốc Giáo (Công Giáo và Tin Lành), Thánh Phao lô cũng tiết lộ rằng không phải chỉ có con người mới

khổ, mà ngay cả các chúng sinh (muôn vật) cũng đều **đau khổ** như người :

21 *Muôn vật mong rằng mình cũng sẽ được giải cứu khỏi làm tôi sự hư nát, dặng dự phần trong sự tự do vinh hiển của con cái Đức Chúa Trời.*

22. *Vì chúng ta biết rằng muôn vật đều than thở và chịu khó nhọc cho đến ngày nay;*

(Trích thư của Thánh Phao lô Roma 8: 19-23)

Tóm lại, mọi giới trong xã hội, từ văn nhân thi sĩ, vua chúa, triết gia, đến các nhà lãnh đạo tinh thần đều đồng ý với nhau về một điểm: **ĐỜI LÀ BỂ KHỔ!**

2. Mối lo hôm nay:

Chiến tranh:

Nỗi đau lớn, mà toàn thể dân Việt Nam đều thấm thía, cảm nhận, là nỗi đau của “Chiến tranh”. Lòng tham của con người chỉ là một nguyên nhân **phụ** của chiến tranh! Lý do **chính** của chiến tranh là định luật cố định cho mọi loài động vật:

“Muôn **sống** thì phải **tiêu diệt sự sống khác**”.

Vi trùng ăn những tế bào để sống. Vi trùng gây bệnh vì chúng vô tình ăn những tế bào trong cơ thể của chúng ta. Châu chấu, cào cào phải tàn phá cây cối, đôi khi mùa màng, để sống. Hồ báo, lang sói phải giết để ăn, không phải vì chúng độc ác, nhưng là vì “kiếp sinh ra thế biết là tại đâu”. Quý vị cao tăng trường chay cũng phải ăn hoa quả thực vật, những thứ có sự sống, chứ không thể sống bằng những chất vô cơ được;

Dân tộc nào muốn sống còn cũng cần phải “quây quần nhau để giành đất mưu sinh, để bảo vệ, để giữ gìn đất nước”!

Đến bây giờ thì, ngoài đất, người ta cần phải tranh giành nhiều thứ khác: Tranh chấp hải phận, giành nhau không phận. Có một thứ tài nguyên mà chỉ một vài thế hệ trước, cha ông chúng ta vẫn định ninh rằng vô tận “Củi rừng nước sông” thì nay cũng đang dần dần trở thành một “cái ngòi nổ” cho chiến tranh: Quốc gia ở thượng lưu một con sông, tự nhiên nảy ra ý định: đắp đập, ngăn nước sông, để làm đập

thủy điện, dẫn thủy nhập điền, xây dựng khu gia cư, tăng gia du lịch... tóm lại, là để có rất nhiều điều lợi : Ích quốc (Quốc gia ở thượng lưu con sông) và lợi dân (Những người dân sống bên hồ nước, những người buôn bán nhà đất và khai thác du lịch) . Tuy nhiên, **lợi** cho đám người này mà lại là **hại** cho đám người khác, những người sống dọc theo hạ lưu con sông, như : Thiếu mất phù sa; nước mặn ngoài biển tràn vào, làm hư hại hoa màu, thiếu vắng tôm cá v.v...Nếu đám người thua thiệt này lại nằm ngoài ranh giới quốc gia thượng nguồn, thì những cái “**hại**” đó càng dễ bị ngó lơ.

Ai cũng phải tranh đấu để có điều kiện trồng trọt nhất là nước tưới cây

Chiến tranh có thể bùng nổ vì việc xây đập! Một bên thì “Chúng tôi xây đập trên đất nước của chúng tôi, Ngoại quốc không có quyền xen vào nội bộ của nước láng giềng” Bên kia thì la hoảng: “Các anh làm thế là giết người không gươm!”;

Liên Hiệp Quốc đã thấy rõ mối nguy có thể gây chiến tranh, nên đã thiết lập một tổ chức lấy tên WCD (World Commission on Dams = Ủy Ban Quốc Tế về Đập) để phối hợp và giảm thiểu những tranh chấp giữa các quốc gia!

Không cần nói đâu xa, ngay ở Việt Nam ta, trước năm 1975, dân làng An Thái, thuộc tỉnh Bình Định, đã nổi tiếng là giỏi võ, cũng vì cha ông họ, nhiều đời trước, đã phải tranh đấu với các làng thượng nguồn của con sông Côn, để giành nước tưới ruộng.

Các quốc gia trong Ủy Ban Quốc Tế về Đập

Bất cứ một quốc gia nào, cũng biết rằng cần phải bảo vệ quyền lợi của quốc gia mình. Thế mà muốn “bảo vệ” cho hữu hiệu thì phải “mạnh”, chứ nếu mình yếu, thì dù có van xin chằng nữa, thì các nước láng giềng, cũng chẳng mấy xót thương, vì họ phải chăm về cái **lợi** của họ trước!

Muốn mạnh để bảo vệ quốc gia, thì phải mạnh về nhiều phương diện, mà quân sự là yếu tố quan hệ số một.

Muốn có **hoà bình**, phải chuẩn bị **chiến tranh**!

Khoa học, kỹ thuật phải hỗ trợ cho quốc phòng! Từ đó, các loại vũ khí, bỗng trở nên cần thiết. Không có vũ khí thì đi mua; vũ khí trở thành một món hàng đắt giá. Nếu thế giới hoà bình, không có “va chạm” hoặc “chiến tranh lạnh” thì các nước tiên tiến phải cố gắng **tạo ra** “bất ổn” để cho thiên hạ nghi kỵ lẫn nhau. Càng lo sợ, càng nghi kỵ lẫn bang, các lái buôn vũ khí càng bán chạy hàng! Bom nguyên tử, bom vi trùng, bom hoá học, bom ánh sáng...ngày càng tối tân hơn. Cho tới nay, số lượng bom Nguyên tử đã thừa sức phá tan hai lần quả địa cầu! thế mà người ta vẫn còn chưa cảm thấy là đủ!

Hiện nay người ta phải chứng kiến một chuyện vừa mỉa mai, vừa khôi hài là: Chính các nước lớn tiếng, phản đối I-Ran và Bắc Hàn, chế bom nguyên tử thì, lại là các nước đã có nhiều bom nguyên tử nhất!

Tình Thân:

“Đạo đức” bị đồng hoá với “**Lợi**”

Công bằng và nhân ái rất ít khi được thể hiện giữa người với người; ngay cả giữa những nguyên thủ quốc gia và các lãnh tụ tôn giáo.

Ai cũng biết “*xâm lấn một quốc gia và dồn người dân xứ đó vào trong trại lều ở tạm*” là bất công nhưng các chính trị gia Hoa Kỳ vẫn phải tạm quên đi công lý để ủng hộ Do Thái vì cái **lợi** là các nhà tài phiệt Do Thái có thể đã có chi những món tiền khổng lồ để xung vào Quỹ Tranh Cử.

Ai cũng biết “*Giết người vô tội là bất công và bất nhân*”. Ai cũng biết rằng đại đa số hành khách trên các chuyến bay, bất kể của hãng máy bay nào, đều là những thường dân vô tội, giết tất cả các hành khách là bất nhân và bất công nhưng nếu giết để gây tiếng vang, gây sợ hãi hầu cho phe địch phải nhượng bộ và phe ta có **lợi** thì quân ta cứ giết. Hơn thế nữa, nếu giết người vô tội nhưng chính mình lại có cái **lợi** là trở thành các “Thánh tử đạo” rồi lại được lên Thiên Đàng vui thú với các trinh nữ trẻ đẹp thì, những người cuồng tín vẫn sẵn sàng hy sinh!

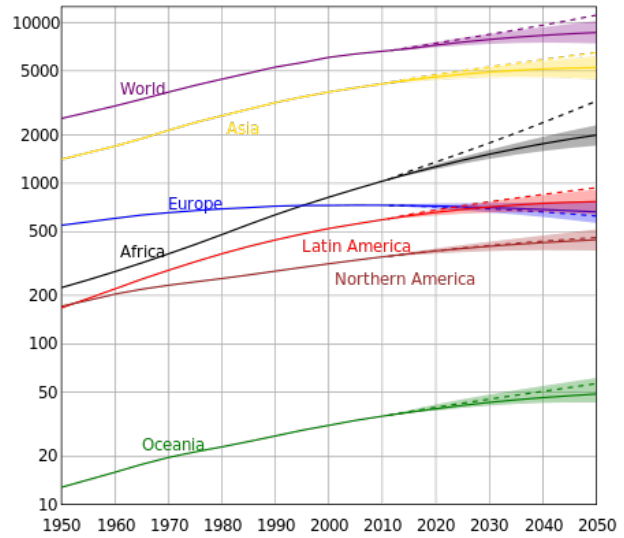
Thế cho nên: Vì chạy theo **lợi**, mà người, cứ mãi gây đau khổ cho người; Hết đời này qua đời khác. Khổ triền miên. Đời quả là “Bể Khô”

3. Tương lai nhân loại

Nếu nhân loại may mắn mà thoát được chiến tranh (dù các phe thù nghịch đều có thừa vũ khí giết người hàng loạt) thì loài người sẽ đi tới một thảm họa kinh khiếp hơn, đó là: nạn Nhân Mãn!

Nạn Nhân Mãn là điều chắc chắn đến nỗi chỉ 25 năm nữa, Hoa Kỳ sẽ vô phương giải quyết vấn đề “Nuôi người nghèo hoặc người già” mà thường được gọi tổng quát là “Social Security” tức là “An sinh Xã Hội”. Trong lần tranh cử vừa qua, hai phe Cộng Hoà và Dân Chủ của Mỹ thường bới móc những sơ hở của nhau trong các dự án quốc sách để bêu rếu hạ uy tín lẫn nhau hầu tranh giành phiếu. Khi bàn tới “Social Security cho 25 năm tới” thì, cả hai phe, đều giật mình, khi các chuyên gia của cả hai phe, đều đồng ý với nhau, là “vô phương”, vì dân số sẽ quá cao! Cuối cùng, để tránh cho dân chúng khỏi hoang mang, cả hai đảng Dân

Chủ và Cộng Hoà đã ngầm thoả thuận: Sẽ không đưa động đến đề tài bế tắc ấy nữa!

Ước tính mực dân số trên các lục địa giữa năm 1950 và 2050 theo Liên hiệp quốc. Trục tung là theo logarit con số triệu dân

Vì trái đất có quá nhiều người, cho nên, môi sinh sẽ bị ô nhiễm, tài nguyên sẽ cạn dần, trái đất sẽ nóng dần, vì hiện tượng nhà kính, do đó, sẽ có bão tố dữ dội. Mưa không thuận, gió không hoà! Trái đất quá chật! thiếu nước uống, thiếu đồ ăn, vì trùng hoá ra “trở” trước mọi loại thuốc! Đói kém và bệnh hoạn là điều không thể tránh khỏi

Thiên tai, bệnh tật, đói kém đều là những điều ắt phải xảy ra như lời Chúa phán ở sách Tân Ước Mac 13:7-8

8. Vì dân này sẽ dấy lên nghịch cùng dân khác, nước nọ nghịch cùng nước kia; cũng sẽ có động đất nhiều nơi, và đói kém. Đó chỉ là đầu sự khốn khổ mà thôi.

Tuy nhiên, những tai ương kể trên còn quá nhỏ so với điều mà các khoa học gia tiên đoán: Sự trương nở của mặt trời. Năng lượng của mặt trời là do sự biến đổi từ Hydro (H₂) qua Helium (He). Khi lượng H₂ sắp hết thì sự biến đổi này sẽ chậm lại, do đó mặt trời sẽ bớt sáng, bớt nóng rồi ...tối tăm.

Trước khi tàn, mặt trời sẽ trương nở ra, to đến nỗi trái đất của chúng ta sẽ bị mặt trời nuốt. Do đó thứ gì cũng nóng cháy, đến nỗi ngay cả đất đá và kim loại cũng cháy và biến thành thể

khí! Điều này cũng đã được Thánh Phê rô nói tiên tri trong Kinh Thánh: Thư thứ nhì của thánh Phê-rô đoạn 3 câu 10:

Song le, ngày của Chúa sẽ đến như kẻ trộm. Bảy giờ các tầng trời sẽ có tiếng vang rầm mà qua đi, các thể chết bị đốt mà tiêu tán, đất cùng mọi công trình trên nó đều sẽ bị đốt cháy cả.

4. Cõi Ta bà

Có người đã than rằng:

“Đời này không phải là chốn Thiên Đàng, cũng không phải là cõi Niết Bàn, mà, thực ra, đây là một bãi chiến trường khủng khiếp bất phân thắng bại giữa hai phe THIỆN và ÁC”.

Nghe ra hơi có vẻ bi quan. Quý Ái Hữu (AH) có đồng ý với cái nhìn đời này về bi quan đó không?

Nếu các bạn trả lời là “Đồng ý”, tức là, quý AH đã quá **lạc** quan !

Thực vậy: Quan sát cho kỹ thì đời quả là một bãi chiến trường, nhưng, là một bãi chiến trường **đã** phân thắng bại rõ ràng! **ÁC** đã thắng lớn, **THIỆN** đã thua to!

Hãy thử nhìn ngay vào chính bản thân chúng ta, để vô tư, phê bình, “thắng-bại”

Những tính tốt hoặc thói quen tốt, (Thí dụ: tập thể dục) chúng ta cố gắng trao dồi, nhiều công sức mới may ra đạt được thói quen tập thể dục. Tuy Nhiên, nếu không tinh thức duy trì thì, những thói quen tốt ấy sẽ nhẹ nhàng len lén ra đi một cách êm thấm. Trái lại những thói xấu (thí dụ: tứ đổ tường) thì rất dễ học, nhưng lại rất khó quên! Khi đã mắc vào rồi thì không quên, không cần cố gắng, vẫn nhớ. Chẳng cần tinh thức gì, mà, các tật xấu ấy không bao giờ len lén ra đi! Có muốn bài trừ, thì lại rất khó khăn !

Cái gì tốt thì khó học, dễ quên

Cái gì xấu thì dễ học, khó quên

Như vậy thì bảo rằng “Bất phân thắng bại” sao được! Nhà Phật gọi cái bãi chiến trường mà ÁC đã thắng THIỆN là cõi “Ta bà”.

Trong cõi Ta Bà này, người nào muốn tụt xuống thì rất dễ dàng, nhưng, muốn vươn lên, thì lại vô cùng khó khăn!

Nhìn lại 4 đề tài mà chúng ta vừa thảo luận: Mỗi sầu vạn cổ, Mỗi lo hôm nay, Tương lai nhân loại và Cõi Ta Bà để thấy rằng cõi đời này thực quả là một bãi chiến trường khổng lồ, đầy đau khổ!

Câu hỏi tự nhiên đến với chúng ta là: “Như vậy, chúng ta phải có thái độ nào để sống những ngày còn lại?”

Câu trả lời tự nhiên nhất, phải là: “Phải cố gắng, sao cho, đừng trở lại cõi Ta Bà này nữa”. Muốn “đừng trở lại cõi đời này” thì **đừng ham** những thứ ở đời này!

Đừng ham trở lại làm người đê :

“Kiếp này đã dở dang nhau”

“Thì xin hẹn đến kiếp sau vẹn lời”

Đừng ham trở lại làm người đê “Trả thù cho dân tộc”

Đừng ham trở lại làm người đê cứu dân độ thế!

Trời cho chúng ta đã sống tới tuổi già, để có những điều kiện rất quý báu, mà tuổi thơ, và tuổi trẻ, không có, đó là “Bớt Ham Muốn”!

Thật là tội nghiệp cho mấy cụ già, tuy “thân đã già”, mà tâm thì “còn đầy sức sống”!

Người sáng suốt là người biết đời là bể khổ và do đó, cố gắng vượt ra khỏi bể khổ !

Đó là đôi dòng dòng dài để tâm sự với quý Quý Ái Hữu bạn già !

Vũ Quý Hảo

7-23-2015

Suy Gẫm

Lời qua tiếng lại.

Giải quyết chi đâu.

Sao không dừng lại.

Kéo hồ thêm sâu..

Lời qua tiếng lại.

Đưa ta đến đâu

Sao không thờ nhẹ.

Mim cười nhìn nhau.

Lời qua tiếng lại.

Đưa ta đến đâu.

Sao không dừng lại.

Thờ nhẹ và sâu.